

WARGÖNS AKTIEBOLAG
VARGÖN
Sweden

13/7-47

givet 85 lund
+ H. H. H.

De malmer, som inom fältet förekomma, utgöres av manganmalmer av högre och lägre syrsättningsgrader såsom Manganit ($\text{Mn}_2\text{O}_3 + \text{H}_2\text{O}$), Hausmannit (Mn_3O_4), Braunit (Mn_2O_3), Pyrolusit (MnO_2), m.fl. Malmerna förekomma i en granitisk gnejs, vars skiffriighet dock inom fältet ej är utvecklad och tydlig, men kan iakttagas i närheten, där den visar en strykning i NV-SO, samt stupning å NO. Den malmförande gneisen är kalkhaltig och synes kalken möjligen stå i något genetiskt sammanhang med manganförekomsten. Fältet är i flera riktningar genomsett av större och mindre sprickor, uti vilka fyllnadsmaterialet utgöres dels av rasberg av den omgivande bergarten, dels av en tät, röd, finkornig granulett, dels av leror, uppkomna genom det nedrasade fyllnadsbergets sönderkrossning och förvittring, varför dessa sprickbildningar vanligen inom fältet benämnas "Lersläpper", samt dels slutligen av manganmalm och kalksten vanligen utfyllande mellanrummen mellan stenarna samt andra håligheter. Man träffar även inom fasta berget en och annan med malm fylld mindrespricka. Inom fältet äro kända tvenne systemer av sprickor, ett strykande i NO-SV till N-S, samt ett strykande i O-V med en stark buktnings åt norr. Inom det i N-S strykande spricksystemet synas malmerna av högre oxidationsgrad (såsom Brunsten) förekommit uppe mot dagytan, men däremot uppträda på djupet Hausmannit och Manganit, varjämte i detta spricksystem malmen i allmänhet innehåller Kalk i större mängd, under det att det i O-V styrkande systemet de lägre oxidationsgraderna av manganen såsom Hausmanniten och Manganiten äro förhärskande, samt malmerna äro mindre kalkhaltiga och i följd därav mera kiselsyrerika. Sprickornas stupning äro olika, så att de synas korsa varandra på djupet på flera sätt. Sprickbildningarnas mäktighet varierar från 10 meter till några centimeter, men torde de malmförande partier, som i allmänhet brytas, äga en mäktighet av 1 meter.

Fältet synes först vara bearbetat omkring 1810-1820, dock hava arbetena icke förrän på senare tider uppnått synnerligt omfång. I och under det krosstensgrus, som betäcker fältet, förekommer ofta mindre avrundade stenar av manganmalmer, nästan alltid av Pyrolusit, och hava dessa förr tillgodogjorts genom en mängd jordrymningar.

Kartan är ursprungligen upprättad av Felix Hoppe, sedermera om-
ritad och kompletterad av Hans von Post och förrättningen avslutad
den 20 December 1886. (se Kongl. Maj:ts och Rikets Commerce Collegii
beslut av d. 12 Juni 1885). De av Hoppe använda connektionspunkterna
hava bibehållits, samt har för malmens förekomst valts ett betecknings-
sätt passande för fyndighetens gångartade karaktär.

Beskrivning till kartan över Spexeryds mangangruvor i
Ödestugu och Rogberga socknar, Jönköpings län.

Gruvfältet omfattar flera utmål, vilka alla finnas utlagda på den av mig förlidet år upprättade utmålskartan med förklaring över Spexeryds, Hohults och Ludvigsbergs gruvfält.

Malmen vinnes huvudsakligen genom verkligt gruvarbete, men en del förekommer, som lösa jordstenar i damjorden och uppsökes medelst jordrymningar. Den består av pyrolusit och manganit jämte något vad samt uppträder såsom små ådror eller "strålar", eller utgör själva bindemedlet i en storartad brecciebildning. Någon bestämd gångart kan ej angivas, utan äro själva brottstyckena i denna breccia delar av urberget, som är en röd, tämligen grovkornig granitgneis eller omgivas de små malmådrorna av en svart mangankisel, mer och mindre sönderdelad fältspat och kalkspat - den senare tyckes förekomma rikligast i de norra gruvorna och i östra huvudgången. Såväl i den ena som den andra formen är malmen bildad såsom sprickfyllnad och sannolikt på följande sätt:

Först hava sprickor och remnor uppstått i berget, som i synnerhet utmed dessa vittrat och sönderfallit i små stycken och korn jämte fint fördelat stoft, som hållits uppslammat i vatten, men vattnet, som kommit dels från ytän, dels från bergets otaliga små sprickor, har under vägen löst en del mangansalter och dessa hava genom upponidering blivit utfälda i mellanrummen såsom de nämnda mineralierna.

Malmdepositionen består av ett tämligen vidlyftigt gångsystem, till vilket även Hohults och Ludvigsbergs fyndigheter höra. Inom Spexerydsfältet äro gångarna dock vida talrikare och fortsätta i dalgången flera tusen fot norr om dess nordligaste gruva Herrgårdsgruvan.

Vid första blicken på kartan finner man en bestämd huvudgång, vilken utsänder sidogångar åt öster, som korsas av andra, med huvudgången mer och mindre parallella gångar. Arbetarna i dessa gruvor hava, på grund av denna de fyndiga gångarnas fördelning, givit dessa den ganska träffande benämningen "strålar".

Huvudgången stryker i den södra delen av fältet i nordost-sydväst och utsänder där från gruvan nr 1 en sidogång åt öster bearbetad med Twistegruvan. Redan i gruvan nr 2 och 3 har den en mera nordlig riktning, vilken ännu mera ökas i Smedjegruvan och de norr om belägna

gruvförsöken, tills den i Herrgårdsgruvan går nästan fullkomligt i norr och söder. Stupningen är åt sydost och öster.

Den omtalade sidogången, som korsar huvudgången i gruvan nr 1, stupar åt söder och har sin fortsättning i Friskgruvan samt inkommer i närheten av Sanderssons gruva på en annan, den östra huvudgången - den förut omnämnda kallas den västra huvudgången. Inom Hohults område finnes en parallellgång till Tvistegrugvången och på denna är Hohults gruva anlagd.

De övriga gamla, nu vattenfyllda gruvorna tillhöra antingen den östra huvudgången, eller angiva de flera andra gånger.

På de sista åren har arbetet egentligen bedrivits i Tvistegruvan, gruvan nr 2 och 3, Smedjegruvan och Nordgruvan, i de övriga har intet eller endast försvarsarbete ägt rum. Den första är den djupaste och den enda, som för närvarande brytes. Dess väggar äro, i synnerhet vid båda gavlarna, ganska lösa, och ras har inträffat, som ses av kartan. I den västra gaveln har den därstädes påträffade lersläppan orsakat stalpet. Samma släppa förenar sig sannolikt i gruvan nr 1, inom Hohults område med en annan, som följer västra huvudgången, ibland tämligen bred, men oftast rätt smal.

Kleva Nickelverk den 20 mars 1884.

Felix Hoppe.

En kort förklaring till utmålskartan över Spexeryds, Hohults och Ludvigsbergs gruvfält i Jönköpings län, upprättad av undertecknad.

De å kartan med dubbla cirklar utmärkta hörnrösen till utmålen äro inlagda på grund av markscheidermätningen, de med enkla cirklar äro antingen ej återfunna på marken, eller hava de legat utom området för mätningen och äro därför konstruerade med tillhjälp av utmålsprotokollen.

Utmål, vars gränser äro tecknade med röda, streckade linjer, äro inom Spexerydsfältet av åren 1869 och 1878 samt de med blå linjer av åren 1831, 1836 och 1837.

Genom Kungl. Kommerskollegi utslag den 31 december 1878 äro de forna Herrgårds- Nordgruve- och Storgruveutmål sammanslagna till ett utmål (A) under namn av Herrgårds- och Storgruve-utmål samt tvenne

äldre utmål förenade till ett (E) under namn av Sörgruve utmål. Utom dessa finnas Rälvägsgruvans (D) och trenne äldre utmål (F) samt tvenne andra, som enligt utmålsförrättningsprotokoll den 23 och 24 april 1878 benämnas Mellanfältets (B) och Tvistegruve (C) utmål.

Hohults trenne utmål, Hohult, Johan och Adolf äro av år 1868. Av dessa är Adolfsutmål icke fullt överensstämmande med protokollet, enär dess ena vinkel vid gränsen till Johans utmål ej är rät.

Kristiansgruvans och Nya Ånaryds utmål, båda tillhörande Ludvigsbergssfältet, lades år 1883 och skulle enligt protokollet det förras västra gräns till en del utgöras av Spexeryds (Mellanfältets) östra. Men då designationen tydligen visar, att det nordöstra hörnröset till Adolfs utmål blivit antaget som hörnröse till Spexeryds, så bliva gränserna till dessa båda omöjliga att påvisa - protokollet och designationen stå, såvitt jag kan finna, i strid mot varandra. Av denna orsak äro vid hörnen frågetecken utsatta.

Kleva Nickelverk den 18 maj 1884.

Felix Hoppe.

Avskrift

Mätningarna till detta dagblad avslutades av undertecknad
den 8.4.1911.

De inom parentes satta avvägningssiffrorna, vilka äro tag-
na från gamla dagbladet, hänföra sig till märkpunkter, som åberopas
i utmålsprotokollen. Utmålsrösenas lägen äro icke utkonstruerade
enligt utmålsprotokollen utan hava erhållits genom direkt mätning.

Spexeryd den 29.4.1911.

Robert Höök

AvskriftMätningar avslutade:Denna karta kompletteradav:

Den 11 maj	1911	Den 24 maj	1911	Robert Höök, behörig 28.11.10.
" 28 april	1912	" 15 dec.	1912	Robert Höök, " "
" 28 mars	1913	" 11 juli	1913	Robert Höök, " "
" 9 maj	1914	" 29 sept.	1914	Robert Höök, " "
" 19 maj	1915	" 3 juni	1915	Karl Sidenvall, t.f. bergmästare
" 16 juni	1916	" 15 juli	1916	Karl Sidenvall, "
" 22 maj	1917	" 8 sept.	1917	Karl Sidenvall, "
" 24 jan.	1919	" 26 aug.	1919	Karl Sidenvall, beh. 22.1.02.
" 12 mars	1920	" 18 maj	1920	Karl Sidenvall, "
" 16 dec.	1920	" 31 dec.	1920	Karl Sidenvall, "
" 17 mars	1922	" 15 aug.	1922	A.F. Hedlund, bergmästare
" 29 aug.	1923	" 7 sept.	1923	A.F. Hedlund, "
" 14 febr.	1925	" 11 april	1925	A.F. Hedlund, "
" 3 febr.	1926	" 15 febr.	1926	A.F. Hedlund, "
" 26 juni	1929	" 2 aug.	1929	A.F. Hedlund, "
" 15 okt.	1931	" 28 nov.	1931	A.F. Hedlund, "
" 13 febr.	1944	" 31 mars	1944	Sten Hultberg, beh. gruvmätare